**СПРАВКА**

**за отразяване на постъпилите предложения и становища от обществените консултации, получени в срока за съгласуване на проекта на ПМС за определяне на реда и начина на използване на ресурса, възстановен на финансовия инструмент по Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020 след края на периода на допустимост на разходите**

| № | Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/ | Предложения и становища | Приети/ неприети | Мотиви |
|---|---|---|---|---|
| 1. | Управителен съвет на Камарата на счетоводителите в България<br>Писмо, вх. № 03-00-37-2/30.03.2026 | **I. Общи бележки**<br>Проектът на постановление урежда реда, начина и контролните механизми за използването на възстановения публичен ресурс в размер на 48 353 532 евро, съгласно съгласно чл. 5, ал. 6 от ЗУСЕФСУ и чл. 45 от Регламент (ЕС) № 1303/2013. В този контекст се налага да бъдат анализирани основните аспекти – финансово-счетоводната отчетност, вътрешният контрол и съответствието с приложимите нормативни изисквания.<br>**II. Финансово-счетоводна отчетност**<br>1. Съгласно чл. 3 на проекта „Дирекция „Национален фонд“ към МФ поддържа информация за финансовото изпълнение на възстановения ресурс и организира финансово-счетоводната отчетност както на касова, така и на начислена основа. Това е в пълно съответствие с изискванията на чл. 8, ал. 2 и чл. 10, ал. 1 от Закона за публичните финанси, според които средствата от ЕС се управляват чрез обособени сметки със статут на публични финанси, а всяко движение се остойностява и отчита отделно в рамките на Единната бюджетна класификация.<br>2. Счетоводната отчетност и отчетността по сметките за средства от европейските фондове, в т.ч. по Кохезионната политика и ОПИМСП, следва да спазва както националните стандарти, утвърдени от министъра на финансите, така и стандартите за публичен сектор съгласно чл. 164 от ЗПФ и глава петнадесета от ЗПФ спрямо изискванията на ЗСч.<br>3. Предвидената възможност за предоставяне на ресурса чрез различни инструменти (финансови, безвъзмездни, комбинирани), изисква ясно счетоводно разграничаване на дейностите и поддържане на отделни аналитични сметки по всяка форма на финансиране, съответно и гарантиране на отчетната проследимост спрямо одитна следа – чл. 57, ал. 1, т. 6 и т. 7 от ЗУСЕФСУ.<br>4. В контекста на финансовите инструменти и холдинговите фондове, проектът коректно възприема дефинициите по тълкувателния речник в §1 на проекта, синхронизирани с дефинициите по чл. 2 от Регламент (ЕС) № 651/2014 и ЗУСЕФСУ, което има значение за унифицирана отчетност и при последващи проверки и докладване и избягване на двойствено счетоводно | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | третиране при капиталови, квазикапиталови, гаранционни и заемни инструменти.<br>5. Изготвянето на годишен финансов отчет на сметката за средства от ЕС (чл. 3, т. 2 от проекта) следва да отговаря на формата и съдържанието, определени с националния сметкоплан, указания и КФО, с публикуване по реда на чл. 166-170 от ЗПФ.<br>**III. Контролни механизми**<br>1. В проекта подробно са разписани отговорностите на дирекция „Национален фонд“, Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ (МИР) и възможните изпълнители на финансови инструменти. Това кореспондира с изискването за многостепенно управление и разделение на функциите – чл. 9, ал. 1-4 от ЗУСЕФСУ.<br>2. Изрично е посочено задължението всяка операция да бъде въведена и проследявана чрез ИСУН (чл. 10), което осигурява възможност за автоматизирано систематично отразяване на одобрените разходи, плащания, показатели за изпълнение, възникнали вземания и задължения, което е в съответствие с Наредбата за функционирането на ИСУН и чл. 21, ал. 1 от ЗУСЕФСУ.<br>3. Изискванията за контрол върху двойното финансиране (чл. 3,, ал. 9; чл. 5, т. 6), измами, конфликт на интереси, и съвместими процедури за подбор – пропорционалност, прозрачност и липса на конфликт на интереси (чл. 8, ал. 4), отговарят на хоризонталните принципи на Регламент (ЕС) № 1303/2013 – доброто финансово управление, контрол и партньорство.<br>4. Проектът осигурява условия за проследимост на всеки индивидуален договор за финансиране (чл. 9), като регламентира елементи на финансовите, оперативните или гаранционните споразумения които включват процедури за одит, отчетност и условия за приключване – изисквания, изведени от чл. 46, 47 и 48 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.<br>5. Предвидено е въвеждане на система за текущ мониторинг, контрол на неправомерно изплатени средства и възстановяване (чл. 5, т. 7; чл. 12), което изпълнява изискванията на чл. 62 и чл. 64а от ЗУСЕФСУ и чл. 75-77, 106 ЗПФ.<br>**IV. Съответствие с приложимото европейски и национално право**<br>1. Проектът стъпва върху чл. 5, ал. 6 от ЗУСЕФСУ, като коректно препраща към възможността този вид ресурс да се използва по ред, установен с постановление на МС, като изрично отрича възможността за противоречие със стандартите на Регламент (ЕС) № 1303/2013, регламентиращи повторното използване на възстановения ресурс.<br>2. Формулираните в проекта дефиниции са съобразени с определенията по европейското и национално право – отнасящи | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | се до „бенефициент“, „финансов инструмент“, „гаранция“, „краен получател“, както и технологията за използване за финансовите и нефинансовите форми на подкрепа.<br>3. Като добра практика за предотвратяване на правни рискове е предвидена изричната възможност за съгласуване с Министерството на финансите както по всички документи за допустимост, сключвани с финансови посредници/управляващи (чл. 3, т. 5; чл. 9, ал. 4-5), така и по въпросите за държавна помощ, което съответства на националната и европейската регулация за допустимост и прозрачност на публичните средства и избягване на неправомерна държавна помощ съгласно Регламент (ЕС) № 651/2014 и националния режим.<br>4. Въвеждането на прозрачност чрез публикуването на отчетни и одитни документи, както и въвеждането на публичност на условията за кандидатстване, е в пълно съответствие с принципите на прозрачност и отчетност по ЗСч (чл. 15, т. 1, чл. 29, ал. 10).<br>**V. Препоръки**<br>• Препоръчва се да се разпише детайлен механизъм за оценка и контрол на риска в процеса на предоставяне на ресурсите, особено във връзка с нови или комбинирани форми на подкрепа, с оглед предотвратяване на неправомерно разходване/двойно финансиране.<br><br>• Счетоводната политика и анализът на степента на аналитичност при водене на сметкоплана да бъдат обект на постоянно съгласуване с МФ и КФН, вкл. при въвеждане на нови КФО/отчети.<br><br>**VI. Заключение**<br>От гледна точка на приложимата счетоводна уредба, контролните изисквания и тълкуването на националното и европейското законодателство, проектът на постановление е изготвен в съответствие с високите стандарти в областта на управлението на публични средства и финансов съюз. Прилагането му ще позволи законосъобразното, прозрачно и ефективно многогодишно управление на възстановения ресурс, отчитайки всички изисквания за отчетност, вътрешен контрол, одит и прозрачност. | Приема се по принцип. | Демаркацията в контекста на области на намеса се изследва преди предоставяне на финансиране, а конкретните проверки за двойно финансиране се извършват на различните етапи на изпълнение в обхвата на финансиращата страна и изпълняващия получател.<br><br>Счетоводната политика на МИР като бюджетна организация изцяло се съобразява с нормативните постановки, произтичащи от ЗПФ, както и с методическите указания на Министъра на финансите, включително за аналитично отчитане за различните форми на финансиране. Специфичните изисквания, включително в контекста на счетоводно отчитане между страните по споразуменията за финансиране се определят в подписаните споразумения като те фундаментално следват приложимите законови изисквания при разходване на публичен ресурс. |
| 2. | info@nif.government.bg<br><br>20.04.2026 | Уважаеми дами и господа,<br><br>Във връзка с проекта на Постановление на Министерския съвет за определяне на реда и начина на използване на ресурса, възстановен на финансовия инструмент по Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014–2020, изразяваме настоящата позиция относно необходимостта | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Национален иновационен фонд (НИФ) да бъде изрично определен като допустим получател и инструмент за управление на този ресурс:<br><br>Националният иновационен фонд е създаден като регулярен инструмент на държавата за публична подкрепа на иновациите в онези приоритетни области и етапи на развитие, в които са налице ясно идентифицирани пазарни дефицити и в които без целенасочена държавна намеса не може да се постигне необходимото ниво на технологично, пазарно и екосистемно развитие. В този смисъл НИФ не следва да дублира съществуващите публични или частни механизми, а да ги допълва чрез фокусирани и селективни интервенции с висока добавена стойност, насочени към стратегически значими пропуски в националната иновационна система.<br><br>Основната мисия на фонда е да редуцира технологичния и инвестиционния риск, като повишава технологичната и пазарната готовност на комерсиализируеми иновации чрез предвидимо, пазарно-ориентирано и навременно финансиране. Това предполага НИФ да функционира не просто като грантов разпределител, а като активен публичен инструмент, който структурира прехода от идея и proof-of-concept към валидирана технология, първи клиенти, включване в европейски програми и достъп до частен капитал.<br><br>Именно поради тази стратегическа роля въпросът за капацитета на НИФ е ключов. При ограничен бюджет фондът не може да изпълни функцията, която самата концепция му възлага – да бъде достъпен, предвидим и полезен механизъм за стимулиране на българските иноватори, да ги подпомага по пътя им към европейските вериги на стойност и да действа като трамплин към международни програми и пазари. При недостатъчен ресурс НИФ би останал символичен механизъм с ограничен обхват и фрагментирано въздействие, вместо да се превърне в стратегически инструмент за индустриална и технологична трансформация.<br><br>В тази връзка необходимостта от увеличаване на капацитета на НИФ произтича пряко от естеството на пазарните дефицити в сферата на иновациите в България. Макар екосистемата да включва различни участници и инструменти – центрове за компетентност и върхови постижения, фондове за технологичен трансфер, акселератори, ангелски мрежи, фондове за рисков капитал, цифрови иновационни хъбове, процедури по европейски програми и международни схеми – между тях продължават да съществуват съществени пропуски. | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | На първо място, налице е отчетлив дефицит на регулярно и предвидимо грантово финансиране за фазите на продуктово развитие между ранното доказване на концепция и първите реални внедрявания, тоест в диапазона приблизително от TRL 3 до TRL 7. Именно в тези фази рискът е прекалено висок за частните инвеститори, а иновацията все още не е достатъчно зряла, за да привлече устойчиво пазарно финансиране. Това формира класическата „valley of death“, в която значителен брой технологично обещаващи решения не достигат до пазар.<br><br>На второ място, липсва навременност и ритмичност на инструментите. Значимите схеми с национален ефект, особено тези, финансирани по европейски програми, са по природа периодични, тежки и нерегулярни. Това означава, че много качествени проекти остават извън подкрепа просто защото са възникнали в неподходящ момент. НИФ следва да компенсира именно този дефицит чрез по-постоянни, повтаряеми и предвидими форми на прием и оценка.<br><br>На трето място, редица бенефициенти с висок иновационен потенциал остават недостатъчно обхванати от наличните инструменти – особено стартиращи иновативни предприятия, компании с радикални технологични решения, големи предприятия с научноизследователски фокус, както и организации, които имат капацитет да играят системна роля в екосистемата. Това пряко съвпада с концептуалните приоритети на НИФ по отношение на видовете бенефициенти.<br><br>Следователно необходимостта от по-голям капацитет на НИФ не се изчерпва с бюджетен аспект, а е пряко свързана със способността на фонда да осигури ефективен преход от иновационни разработки към пазарна реализация в условията на установени несъвършенства при този преход, в много случаи и провали.<br><br>Същевременно НИФ следва да работи едновременно на три нива: фирмено, екосистемно и позиционно. На фирмено ниво фондът следва да подпомага иновативните предприятия да повишават технологичната и пазарната си готовност и да достигат до реална комерсиализация. На екосистемно ниво НИФ трябва да създава устойчив поток от по-качествени и по-зрели иновационни проекти, които да захранват националната и европейската инвестиционна и програмна среда. На позиционно ниво фондът следва да допринася за подобряване на мястото на България в европейската иновационна карта и за повишаване на | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | националната видимост и надеждност в стратегически технологични области.<br><br>Поради това НИФ не бива да се разглежда само като самостоятелен финансиращ орган. Фондът има потенциал да изпълнява ролята на мост към европейски и международни механизми – включително EIC, Eurostars, Eureka, DIANA, ESA и други програми, в които българските участници трябва да бъдат по-системно позиционирани. Тази роля изисква НИФ да може да ко-финансира, да създава plug-in схеми, да подкрепя подготовката на кандидатури, да осигурява надеждна оценка и да създава предвидим „pipeline“ от подготвени компании и консорциуми.<br><br>При ограничен бюджет тази мостова функция остава силно ограничена. НИФ би могъл да участва само епизодично, без да осигури критична маса от проекти, последователност на подкрепата и достатъчно доверие в неговата роля на стратегически национален партньор. Следователно увеличаването на капацитета е необходимо не само за повече на брой проекти, а за реално позициониране на НИФ в европейската иновационна архитектура.<br><br>Стратегическите приоритети на НИФ са с ясен акцент върху нивата на технологична готовност, като приоритетно място заемат TRL 4 до TRL 6, следвани от TRL 7 до TRL 9, а след това TRL 1 до TRL 3. Тази логика е напълно обоснована от структурата на съществуващите пазарни дефицити и трябва да се отрази в бюджетната рамка на НИФ.<br><br>Именно фазите TRL 4–6 са мястото, където най-често се проявява недостигът на подходящо финансиране. Това са етапите, в които концепцията вече е доказана в базов смисъл, но проектът все още изисква значителни ресурси за инженерно развитие, функционален прототип, тестове, валидиране, лабораторни и полеви изпитвания, киберсигурност, подготовка за сертификация и изграждане на пазарна хипотеза. Без публичен инструмент с достатъчна гъвкавост и капацитет именно тук голяма част от проектите отпадат.<br><br>В същото време подкрепата за TRL 7–9 също е важна, но трябва да остане свързана с допустими изследователски, експериментални и демонстрационни дейности, а не с обикновена пазарна експанзия или внедряване за нуждите на общата дигитализация. Тези по-късни фази са критични за постигане на първи референтни клиенти, пилоти, демонстрации в реална среда и достъп до последващо частно финансиране. | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Подкрепата за TRL 1–3 следва да се разглежда като началото на входящата фуния – особено когато става дума за обещаващи научни и технологични решения с потенциал за преминаване към по-зрели фази. Но без достатъчен ресурс за последващите TRL 4–6 и TRL 7–9, финансирането на ранните етапи само по себе си не води до структурен резултат.<br><br>Следователно бюджетът на НИФ трябва да е достатъчен, за да обезпечи цялата логика на прехода между приоритетните TRL нива, а не само отделни и изолирани намеси.<br><br>И именно поради гореизложеното НИФ следва да работи не с единични мерки, а с портфейл от инструменти, подчинени на ясна стратегическа логика. Това означава различни типове подкрепа за различни етапи от развитието на иновациите, различни групи бенефициенти и различни позиции във веригата на финансиране.<br><br>Подобен подход предполага съчетаване на по-малки и бързи инструменти за доказване на концепция, по-съществени механизми за прототипиране и валидиране, както и по-сложни схеми за пазарна готовност, първи внедрявания, ко-финансиране или смесени инструменти. Той предполага и възможност за надграждане – т.е. НИФ да може да подкрепя най-успешните проекти в последователни фази, а не само еднократно.<br><br>При недостатъчен бюджет тази портфейлна логика на практика се разрушава. Фондът би бил принуден или да финансира ограничен брой по-скъпи проекти, без да създава достатъчна входяща фуния, или да подкрепя по-голям брой ранни проекти, но без реална възможност за последващо развитие. И в двата случая се губи стратегическият ефект: липсва селекция през етапите, липсват устойчиви пътеки към пазар и липсва доверие у бенефициентите, че НИФ може да бъде реален партньор в развитието на проекта.<br><br>Затова увеличаването на бюджета е необходимо, за да бъде възможен именно замисленият в концепцията портфейлен и поетапен модел на работа.<br><br>Също така НИФ в стратегията си поставя фокус върху стартиращите иновативни МСП, стартиращите иновативни големи предприятия, зрелите МСП и големи предприятия с научноизследователски фокус, както и върху елементи на иновационната екосистема като клъстери и инвеститори. Това разнообразие от допустими и приоритетни бенефициери е съществено, защото различните типове организации изпълняват различни роли в иновационния процес. | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Стартиращите компании често носят радикални иновации и висок потенциал за растеж, но са най-изложени на рисковете на ранното развитие и почти винаги се нуждаят от грантова подкрепа преди да достигнат до частен инвеститор. Зрелите предприятия с научноизследователски фокус, от своя страна, могат да поемат по-сложни развойни задачи, да участват в по-мащабни консорциуми и да играят ролята на интегратори или първи индустриални потребители. Организациите от екосистемата пък могат да усилват лостовия и системния ефект на публичната подкрепа.<br><br>Сходна е логиката и при сътрудничеството. Приоритет на НИФ са и проекти, които включват бизнес партньорства с висши училища и изследователи в по-ранните фази и с други предприятия в по-късните фази. Този подход е правилен, но той има ресурсна цена: съвместните проекти са по-сложни за подготовка, управление, оценка и мониторинг; те често изискват по-висока експертност и по-гъвкави правила.<br><br>Следователно, ако НИФ действително следва да реализира заявените приоритети по бенефициенти и по сътрудничество, това налага по-голям бюджет не само за финансиране на самите проекти, но и за управленски и експертен капацитет.<br><br>Допълнително НИФ, като регулярен инструмент на държавата за подкрепа на научни изследвания и иновации, целящи пазарна реализация, следва да насочва подкрепата си към проекти с кросс-секторен потенциал и към области, съответстващи на националните и европейските стратегически приоритети. В практическо измерение това предполага фондът да разполага с капацитет да подкрепя и проекти в по-сложни и капиталоемки технологични домейни – като микроелектроника, космически технологии, сигурна свързаност, решения с двойна употреба, нови материали и изкуствен интелект с индустриални приложения и значение за критичната инфраструктура.<br><br>В тези области цената на достигане до пазар е значително по-висока. Технологичното решение рядко е достатъчно само по себе си. Необходими са доказателства за надеждност, безопасност, киберсигурност, стандартизация, съответствие с регулаторни режими, защита на веригата на доставки, работа с лаборатории и тестови съоръжения, както и често – участие на специализирани подизпълнители и външни сертификационни организации. Именно тези разходи са решаващи, за да може дадена иновация да стане „доставяема“ и приемлива за индустриален или публичен клиент. | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | Следователно бюджет, който би бил относително достатъчен за стандартни дигитални решения с ниска бариера за внедряване, е обективно недостатъчен за по-сложни инженерни и високорегулирани приложения. Ако НИФ няма достатъчен ресурс, резултатът ще бъде изтласкване на по-сложните, но и по-стратегически значими проекти в полза на по-евтини и по-лесни за изпълнение инициативи. Това би противоречало на амбицията на фонда да има реален структурен ефект върху конкурентоспособността и позиционирането на България.<br><br>В тази връзка НИФ поставя ясен приоритет върху проекти, които могат да доведат до включване в международни програми и схеми или да подготвят компаниите за привличане на рискови инвеститори. Това е една от най-съществените характеристики на НИФ – той не е крайна точка, а междинен, но критичен инструмент във веригата на финансиране.<br><br>За да изпълнява тази функция, НИФ трябва да може да подкрепя:<br><br>проекти с потенциал за следващо участие в EIC, Eurostars, Eureka, DIANA, ESA и други програми;<br>проекти, които вече са преминали през предходни нива на екосистемата и имат нужда от следващо стъпало;<br>проекти, произлизащи от съществуващата научна и иновационна инфраструктура, които трябва да бъдат „преведени“ в по-пазарно ориентирани решения.<br>Това означава, че НИФ трябва да разполага с достатъчен ресурс, за да има реален „bridge effect“ – да подготвя проектите за следващ етап, а не само да финансира ограничена част от тяхното развитие. Без такъв ресурс фондът не може да генерира лостов ефект, не може да изгражда устойчива проектна тръба и не може да се превърне в доверен партньор нито за бенефициентите, нито за външните донори и инвеститори.<br><br>Изходни параметри на бюджета на НИФ за 2026–2028 г.<br><br>Одобреният годишен бюджет на НИФ е:<br><br>2026 г. – 4,412 млн. евро<br>2027 г. – 4,923 млн. евро<br>2028 г. – 5,435 млн. евро<br>Общият одобрен ресурс за периода е 14,8 млн. евро.<br><br>Предвид стратегическата роля на НИФ, описаните пазарни дефицити и необходимостта от портфейлен подход, този ресурс е обективно недостатъчен. Той не позволява едновременно: | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | покриване на приоритетните технологични нива, особено TRL 4–6 и TRL 7–9;<br>поддържане на достатъчна входяща фуния от по-ранни проекти;<br>осигуряване на надграждащо финансиране за най-силните проекти;<br>създаване на ко-финансиращи и plug-in механизми към европейски програми;<br>подкрепа на високостойностни дейности като тестове, валидиране, сертификация, киберсигурност, външна техническа експертиза и регулаторна подготовка;<br>изграждане на необходимия експертен и оценителен капацитет.<br>Поради това е необходим допълнителен ресурс в два възможни сценария:<br><br>реалистичен сценарий: +30 млн. евро за 2026–2028 г.<br>разширен сценарий: +50 млн. евро за 2026–2028 г.<br>Така общият бюджет за периода би достигнал:<br><br>44,8 млн. евро при реалистичен сценарий;<br>64,8 млн. евро при разширен сценарий.<br>Количествена логика за необходимостта от минимум +30 млн. евро:<br><br>Минималният праг от допълнителни 30 млн. евро не следва да се разглежда като оптимистичен или максимален сценарий, а като условие НИФ да бъде реално работещ инструмент съобразно собствената си концепция. Под този праг фондът не би могъл да изпълнява в достатъчна степен нито мисията си за редуциране на технологичния и инвестиционния риск, нито визията си за позициониране на българските иноватори в европейските вериги на стойност.<br><br>Една реалистична портфейлна рамка за допълнителен ресурс от минимум 30 млн. евро би позволила следното разпределение:<br><br>а) Ранни етапи и доказване на концепции (TRL 1–3 / преход към TRL 4): приблизително 7–9 млн. евро<br>Тази част от ресурса е необходима за поддържане на достатъчна входяща фуния от проекти, за бързи и повтаряеми схеми, за подготовка на интелектуална собственост, ранни тестове и проверка на концепции. Тя създава основата за по-качествен поток към следващите етапи.<br><br>б) Прототипиране, валидиране и технологично развитие (TRL 4–6): приблизително 12–15 млн. евро<br>Това е най-критичната зона на пазарен дефицит и следователно логично трябва да получи най-голям дял от ресурса. Тук попадат | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | инженерно развитие, функционални прототипи, тестване, валидация, лабораторни услуги, киберсигурност, подготовка за съответствие и сертификационни пътеки. Това е и сегментът, в който НИФ може да има най-голямо допълващо въздействие спрямо пазара.<br><br>в) Първи внедрявания, пилоти и пазарна готовност (TRL 7–9): приблизително 6–9 млн. евро<br>Този ресурс е необходим за експериментални внедрявания, пилоти в реална среда, работа с първи клиенти, демонстрации и подготовка за последващ достъп до рисков капитал или международни програми. Без такъв компонент голяма част от проектите биха останали „технологично обещаващи“, но не и пазарно реализуеми.<br><br>г) Експертен, оценителен и координационен капацитет, вкл. международна и екосистемна функция: приблизително 1,5–3 млн. евро<br>Това включва тематични панели, независими експерти, външни технически, пазарни и регулаторни оценки, консултативна подкрепа, подготовка на съвместни схеми, връзки с международни програми и изграждане на устойчиво управленско качество. Този елемент е задължителен, ако НИФ следва да осигурява не само финансиране, но и ефективен подбор и стратегическа насоченост.<br><br>Именно при подобен минимален мащаб НИФ може да функционира като национален инструмент със стратегически ефект, а не като ограничена грантова схема с ниска системна възвръщаемост.<br><br>Рисковете при запазване на сегашния бюджет са:<br><br>При запазване на общ бюджет от 14,8 млн. евро за периода 2026–2028 г. се формира висок риск НИФ да не постигне основните цели, заложени в концепцията.<br><br>Първият риск е свързан с невъзможността да се поддържа балансиран портфейл от инструменти. Ще се наложи или силно ограничаване на входа от ранни проекти, или липса на ресурс за по-скъпите и по-важни фази на валидиране и пазарна готовност. Така ще отпадне самата логика на последователно развитие по TRL.<br><br>Вторият риск е прекъсване на връзката между етапите. Без резерв за follow-on подкрепа много от по-силните проекти ще останат без възможност за преминаване към следващо ниво. Това ще | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | обезсмисли поетапния модел и ще намали както резултатността на проектите, така и доверието в инструмента.<br><br>Третият риск е изтласкване на по-сложните стратегически проекти. Поради по-високата им цена, проекти в области като микроелектроника, космос, нови материали, сигурна свързаност или технологии с двойна употреба трудно биха могли да получат адекватна подкрепа. Това би ограничило профила на НИФ до по-евтини и по-лесни за управление проекти, без дълбок индустриален ефект.<br><br>Четвъртият риск е ограничен лостов ефект спрямо европейските програми. Без достатъчен ресурс за ко-финансиране, подготовка, plug-in схеми и последваща подкрепа НИФ няма да може да функционира като ефективен трамплин към EIC, Eurostars, Eureka и други международни инструменти.<br><br>Петият риск е слаб екосистемен и позиционен резултат. Вместо да подпомага устойчиво повишаване на качеството и зрелостта на българските иновации, фондът би генерирал ограничен брой фрагментирани проекти с ниска вероятност за пазарна реализация и международно разпознаване.<br><br>В заключение при зададените мисия, визия, пазарна логика и приоритети, Националният иновационен фонд следва да функционира като портфейлен, поетапен и стратегически инструмент, който подпомага прехода от научно-технологична идея към валидирано и комерсиализируемо решение, включено в национални и международни вериги на стойност.<br><br>Независимо от ограничения бюджет, наличието на НИФ като институционализиран национален инструмент за подкрепа на иновациите остава от съществено значение. Дори при по-нисък финансов капацитет фондът следва да продължи да изпълнява ключови функции, свързани с поддържането на минимално ниво на предвидима и навременна подкрепа за иновативни проекти, структуриране на връзката между научноизследователската дейност и пазара, както и подготовка на български участници за включване в европейски и международни програми. В подобен сценарий ролята на НИФ би била по-фокусирана и селективна, с приоритет върху най-критичните етапи на развитие и върху проекти с най-висок потенциал за последващо финансиране и интеграция във вериги на стойност.<br><br>В същото време одобреният базов бюджет от приблизително 14,8 млн. евро за периода 2026–2028 г. е недостатъчен за изпълнение на пълния обхват на тази роля. Той не позволява едновременно да | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | бъдат адресирани основните пазарни дефицити, да се следват приоритетите по TRL, да се осигури подкрепа за приоритетните групи бенефициенти, да се изгради портфейл от инструменти, да се финансира преходът към пазарна готовност и да се реализира мостовата функция на НИФ към европейски и международни схеми.<br><br>Допълнителен ресурс от минимум 30 млн. евро за периода 2026–2028 г. представлява минималният праг, при който НИФ може да функционира като реално работещ и въздействащ инструмент. Само при такъв мащаб може да се осигури достатъчна фуния от проекти, ефективна селекция и надграждане, подкрепа за прототипиране, валидиране, сертификация и първи внедрявания, както и значим лостов ефект спрямо европейските програми и частното финансиране.<br><br>Разширен сценарий с допълнителни 50 млн. евро би позволил по-пълно разгъване на потенциала на НИФ – по-широк портфейл от проекти, по-силен секторен и екосистемен ефект, по-активно международно позициониране и по-устойчив принос към индустриалната и технологичната трансформация на България.<br><br>Насочването на възстановения ресурс към НИФ би позволило постигането на значим лостов ефект. Чрез подобряване на качеството и зрелостта на проектите фондът създава предпоставки за привличане на допълнително финансиране – както от европейски програми, така и от частни инвеститори. По този начин публичният ресурс не само се използва ефективно, но и генерира допълнителна стойност и мултиплициращ ефект в икономиката.<br><br>В заключение, считаме че включването на Национален иновационен фонд като допустим получател и инструмент за управление на възстановения ресурс е стратегически обосновано и необходимо. Това решение ще позволи по-ефективно адресиране на пазарните дефицити, ще осигури последователна и предвидима подкрепа за иновативните предприятия, ще засили връзката между научните изследвания и пазарната реализация и ще допринесе за по-активното участие на българските компании в европейските и международните иновационни процеси. | | |
| | | В тази връзка препоръчваме в окончателния текст на постановлението изрично да бъде предвидена възможност възстановеният ресурс да бъде предоставян и управляван чрез Национален иновационен фонд. | Приема се по принцип. | За разходването на национален публичен ресурс следва да бъдат спазвани и прилагани правилата на Закона за обществените поръчки. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | |
| 3. | office@fmfib.bg<br>23.04.2026 | Уважаеми госпожи и господа,<br><br>Във връзка с проекта на постановление на Министерския съвет за определяне на реда и начина на използване на ресурса, възстановен на финансовия инструмент по Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014–2020 (ОПИМСП), „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД изразява следните коментари и предложения за промени:<br><br>1. В чл. 1. ал. 2 на проекта е посочен размер на ресурса възстановен на финансовия инструмент по ОПИМСП в абсолютна стойност от 48 353 532 евро. В тази връзка следва да се отчете, че в процеса на реинвестиране точният размер на ресурсите, възстановени на финансовите инструменти, би могъл да бъде известен едва след приключване на срока за предявяване на гаранции, погасяване на предоставените заеми и ликвидация на подкрепените дялови фондове. По ОПИМСП изпълнението е приключило, но изчерпателно определяне на средствата за реинвестиране не е удачен подход, като се има предвид, че съществува вероятност да бъде установена недопустимост, финансова корекция или друг тип грешка, която да промени този размер. Ако посочената сума представлява размера на освободените средства от ФИ по ОПИМСП към датата на подготовка на акта на МС, то следва да се има предвид че в процеса на амортизация на гарантираните заеми по ФИ по ОПИМСП е вероятно да се освободи допълнителен възстановен ресурс, което ще наложи последваща промяна на акта на МС за коригиране на стойността в чл.1, ал.2.<br><br>Предвид посоченото, предлагаме, чл.1, ал.2 да се заличи, като размерът на средствата в проекта на ПМС се посочи не в конкретна стойност, а в определяем размер за периода от 8 години след края на периода на допустимост, със следната редакция на чл.1, ал.1:<br><br>„Чл.1 (1) С постановлението се определят редът и начинът на използване на ресурса, възстановен на финансовия инструмент по Оперативна програма „Инициатива за малки и средни предприятия“ 2014-2020 (ОПИМСП) в рамките на 8 години след края на периода на допустимост на разходите.“ | 1. Не се приема. | 1. Размерът на публичния ресурс, предмет на разходване с проекта на постановление следва да бъде изрично посочен. Посочените в чл. 1, ал. 2 средства представляват освободени гаранции във връзка с погасявания по предоставени заеми, които са възстановени по сметката за средства на ЕС на Национален фонд. Реинвестирането на ресурса не е регулирано в споразумение между МИР и управител на Фонд на фондове, поради което с настоящия акт се урежда този процес. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | 2. В чл.3, т.5 и чл.9, ал.4 от проекта на ПМС са дефинирани правомощия на Дирекция „Национален фонд“ (ДНФ) при МФ да съгласува проектите на финансови споразумения между УО и лицето, управляващо холдингов фонд. Регламентирането на изискване за съгласуване на финансови споразумения с ДНФ не произтича от националното законодателство, включително ЗУСЕФСУ и подзаконовата нормативна база за неговото прилагане. Наред с това следва да се отчете, че дефинираните правомощия са в колизия с разпоредбите на Закона за обществените поръчки (ЗОП) и реда за провеждане на обществени поръчки от страна на УО или за прилагане на чл.14 на ЗОП, въз основа на който може да се осъществи директно възлагане на субектите, изброени в чл.8,ал.2 от проекта на ПМС. Подготовката на процедурите и проектите на договори за обществени поръчки, както и договорите, сключени по реда на чл.14 от ЗОП, и измененията на тези договори са в оперативните компетенции на Възложителя и лицето, с което се сключва съответния договор. Съгласуването на финансови, оперативни и гаранционни споразумения с Дирекция „Национален фонд“ излиза извън обхвата на функциите на тази дирекция и Министерство на финансите. Към настоящия момент, за период от над 10 години изпълнение на финансови инструменти при споделено управление в България, не е установена грешка или нередност при сключването на финансови споразумения между Управляващ орган и Холдингов фонд/Фонд на фондовете, което да налага допълнително и непредвидено в законодателството ниво на предварителен контрол от страна на ДНФ. Наред с посоченото нормативно несъответствие, въвеждането на съгласуване на документите, посочени в чл. 9, ал. 1 от проекта на ПМС, както и техните изменения представлява значителна допълнителна излишна административна тежест, която ще затрудни всички участници в процеса и ще забави процеса по реинвестиране.<br><br>Аналогично на горепосоченото, дефинираните правомощия на Дирекция „Национален фонд“ при МФ в чл.3, т.6 от проекта на ПМС – „да разработва при необходимост инструкции и указания към Министерство на иновациите и растежа и контролира спазването им“ не произтичат от разпоредбите на националното законодателство, включително ЗУСЕФСУ и подзаконовата нормативна база. Наред с това, условията и редът за реинвестиране се договарят между УО и лицето, управляващо холдингов фонд, в документите по чл.9, ал.1 и не могат да се променят въз основа на указания, издадени от Дирекция „Национален фонд“ при МФ. | 2. Приема се частично | 2. Изискването по чл. 9, ал. 4 (чл. 8, ал. 4 след корекции) за съгласуване с Министерството на финансите има координационен характер и е във връзка с отговорностите на министъра на финансите по провеждане националната политика по прилагане на финансовите инструменти съгласно ЗУСЕФСУ и Устройствения правилник на МФ.<br>Съгласуването не представлява намеса в оперативната самостоятелност на МИР и не засяга процедурите по Закона за обществените поръчки. Крайната отговорност за съдържанието на финансовите споразумения, както и за тяхното съответствие с приложимото законодателство, остава изцяло в Министерството на иновациите и растежа.<br><br>В проекта на акт е заличен чл. 3, ал. 5, като е оставена разпоредбата на чл. 9, ал. 4 (чл.8, ал. 4 след корекции), където съгласуване е предвидено само по отношение на финансовите споразумения между МИР и ХФ.<br><br>В проекта на акт е заличена разпоредбата на чл. 3, т.6. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | В чл.3, т.1 от проекта на ПМС са въведени правомощия на Дирекция „Национален фонд“ при МФ да осъществява наблюдение на напредъка в изпълнението на операции, финансирани с възстановени средства.<br><br>С горепосочените текстове в проекта на ПМС са въведени квази-контролни функции за дирекция „Национален фонд“, по аналогия с функциите й на сертифициращ орган за програмен период 2014-2020 и счетоводен орган за програмен период 2021-2027 г. по отношение на средствата от ЕСИФ/ЕФСУ, вкл. даване на задължителни указания и инструкции, както и правомощия, извън установените с регламентите за ЕСИФ и ЕФСУ и ЗУСЕФСУ, като съгласуване на проектите на споразумения за финансиране и техните изменения, изискване на административна информация (в чл. 11) и др. Същевременно, основанието на което се възлагат тези функции е посочено в чл. 2, ал. 1 от проекта на ПМС и се аргументира с функцията по подпомагане на министъра на финансите при провеждане на националната политика по прилагане на финансови инструменти и управление сметката за средства от Европейския съюз. Доколкото възложените на дадена административна структура контролни функции следва да са базирани на законово основание (европейско или национално), то консултативната функция на ДНФ по подпомагане на министъра на финансите във връзка с националната политика по финансови инструменти не може да бъде възприета като валидно законово основание.<br><br>Предвид посоченото предлагаме в проекта на ПМС да се заличат чл.3, т.5, чл.3, т.6, чл.9, ал.4, както и изразът „осъществява наблюдение на напредъка в изпълнението“ в чл.3, т.1. | | Изразът „осъществява наблюдение на напредъка в изпълнението“ в чл. 3, т. 1 от проекта на акт не е заличен предвид, че изискването ще допринесе за изпълнение отговорностите на министъра на финансите по провеждане националната политика по прилагане на финансовите инструменти съгласно ЗУСЕФСУ и Устройствения правилник на МФ.<br>Осъществяването на наблюдение на напредъка не цели предприемане на допълнителния действия от ХФ, финансови посредници, крайни получатели, бенефициенти, а цели основно предоставяне на регулярна информация от МИР по отношение напредъка по изпълнението, изготвена на база вече докладваната такава съгласно подписани споразумения и договори. |
| | | 3. В чл.8, ал.2 на проекта на ПМС е предвидено УО да може да възложи ресурса на ФМФИБ, ЕИБ или ЕИФ, МФИ, в която Република България е акционер или банка или институция, публична собственост, учредена като юридическо лице, което извършва финансова дейност на професионална основа, която отговаря на изчерпателно изброени условия.<br><br>Считаме, че посочената ал.2 на чл.8, следва да се заличи или да се остави единствената законосъобразна възможност, а именно възлагане на ФМФИБ. Съгласно параграф 9 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗУСЕФСУ, „§ 9. Лицето, изпълняващо Холдинговия фонд, управлява Фонд на фондовете за финансовите инструменти, съфинансирани от ЕФСУ за | 3. Приема се първата част на предложението | 3. Ал. 2 на чл. 8 е заличена изцяло. В допълнение виж. бел. по т. 2 по-горе. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | програмния период 2014 – 2020 г., както и изпълнява функциите и на холдингов фонд за инструментите за финансов инженеринг по Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" и Оперативна програма "Регионално развитие", съфинансирани от ЕФРР за програмния период 2007 – 2013 г., след изтичането на срока на действие на рамковите и финансовите споразумения, сключени между Република България и Европейския инвестиционен фонд по инициативата JEREMIE и между Република България и Европейската инвестиционна банка по инициативата JESSICA, както и управлява ресурсите, прехвърлени по реда на чл. 5, ал. 5 от Програмата за развитие на селските райони, съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за програмния период 2007 – 2013 г.“.<br><br>Като допълнителен аргумент относно приложимостта на този подход е и систематичното място на уредбата, относима към рециклирания ресурс от финансови инструменти и реда за неговото възлагане. Разпоредбите на ал. 5 и ал. 6 са неразделна част от член 5 на ЗУСЕФСУ, който урежда:<br><br>- начина на изпълнение на финансови инструменти в Република България, а именно чрез Холдингов фонд,<br><br>- начина на структуриране на Холдинговия фонд – като обособен финансов ресурс,<br><br>- правният документ, въз основа на който се управлява ресурса -споразумение за финансиране, както и страните по него<br><br>- лицето, което изпълнява Холдинговия фонд – ФМФИБ ЕАД.<br><br>В случай, че законодателят е възнамерявал да разшири кръга от субекти по отношение на възстановения ресурс по финансови инструменти, то той би създал отделна разпоредба, както е подходено с чл. 5а от ЗУСЕФСУ, в която се регламентира делегация за допълнителна правна уредба относно финансовите инструменти.<br><br>4. В чл.9, ал.5 е регламентирано изискване проектите на документи, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на проекти и операции за финансови инструменти се съгласуват с МФ по отношение на спазване на правилата за предоставяне на държавна помощ. Посоченият текст е излишен в проекта на ПМС, доколкото редът и условията за съгласуване за спазване на правилата за предоставяне държавни помощи с | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | министъра на финансите е уреден в Закона за държавните помощи и правилника за неговото прилагане, които са приложими както за помощи с национален публичен ресурс, така и за помощи със средства от ЕС и възстановени средства от ФИ със средства от ЕС. Предвид посоченото предлагаме чл.9, ал.5 в проекта на ПМС да се заличи. | 4. Приема се. | 4. Посоченият текст на ал. 5 е заличен. |
| | | 5. В чл. 10 е регламентирано въвеждане в структуриран вид на информацията по управление на всяка операция, финансирана с рециклирания ресурс, както и за участниците в нея в ИСУН. В тази връзка следва да се отчете, че проектът на ПМС урежда управлението на възстановени средства от ФИ, които са национален ресурс, а ИСУН е система за управление на средствата от ЕФСУ. Наред с посоченото, в ИСУН не са разработени подходящи функционалности за управление на ФИ. Съществуващите в ИСУН модули за договори за БФП не са съобразени със спецификите на ФИ и тяхното прилагане за ФИ би довело до сериозна административна тежест. Предвид посоченото предлагаме чл.10 в проекта на ПМС да се заличи и да се запази съществуващата практика, при която информацията за реинвестирането на възстановените средства по ФИ по инициативите JEREMIE и JESSICA в рамките на ОПКБИ 2007-2013 и ОПРР 2007-2013 не се въвежда в ИСУН. | 5. Не се приема. | 5. Считаме, че ИСУН е напълно подходяща система за управление, наблюдение, оценка, контрол и одит на рециклираните средства. Използването ѝ няма да затрудни отговорните за рециклирания ресурс органи, вместо да се изгражда и въвежда нова информационна система. |
| | | 6. В чл. 12 относно изискванията и правилата по отношение на извършването на плащания, отпускане на лимити, предоставянето на прогнози, счетоводната отчетност и възстановяване на неправомерно изплатените и надплатени средства е предвидено същите да се определят алтернативно чрез издаване на нормативен акт или указания на министъра на финансите. Доколкото двата подхода са неравностойни (единият предполага издаване на нормативен акт, а другият не), то в проекта на ПМС следва да се установи ясна разпоредба относно реда за приемане на тези правила. | 6. Приема се. | 6. В проекта на Постановление е премахнат текста „нормативен акт“. |
| | | 7. Наред с горепосоченото, е видно, че при подготовка на проекта на ПМС са реципирани множество текстове от правилата за средствата от ЕС, което не е нормативно изискуемо и редуцира възможностите за гъвкавост в процеса на реинвестиране. Възстановеният ресурс по финансови инструменти осигурява възможност за по-гъвкаво управление и не е необходимо в чл.9, ал.2 на проекта на ПМС да се копира изцяло съдържанието на Приложение № X от Регламент 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета. Подготовката на споразумения за реинвестиране на възстановени средства и респективно минимално изискуемото съдържание на споразуменията следва да остане в компетенциите на съответния управляващ орган, при | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | спазване на изискването за съответствие с целите на политиката на програмата. Посоченото е относимо и към предвидените изисквания за „видимост, прозрачност и комуникация“ (чл.9, ал.2, т.13 от проекта на ПМС), който е реципиран от чл.50 на Регламент 2021/1060, докато за възстановения ресурс следва да се прилагат значително по-облекчени изисквания.<br><br>Предвид посоченото предлагаме в чл.9, ал.2 да се заличи изчерпателното изброяване на задължителни елементи на споразуменията, като алинея 2 се редактира така:<br><br>„Чл. 9(2) С документите по алинея 1 следва да се осигури повторно използване на ресурса по чл.1, ал.1 в съответствие с целите на политиката на програмата“. | 7. Не се приема. | 7. Доколкото липсва нормативна уредба за реда и начина на разходване на рециклирани средства по ОПИМПС, с приемането на проекта на ПМС се определят конкретните изисквания и условия, въз основа на които ще се извършва това. |

С уважение,

X

***Главен секретар,***

***Министерство на иновациите и растежа***